

Detta verk är licensierat under Creative Commons Erkännande-Ickekommersiell-Inga bearbetningar 2.5 Sverige licens. För att se en kopia av denna licens, besök <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/2.5/se/> eller skicka ett brev till Creative Commons, 171 Second Street, Suite 300, San Francisco, California, 94105, USA. Material som publiceras i Merdeka & ÖsttimorInformation kan också publiceras i <http://www.globalarkivet.se>.

Undersökning av Australiens relationer med Östtimor

Utrikesminister Bob Carr ombad i februari 2013, d.v.s. mer än tio år efter självständigheten och sex månader efter att de utländska trupperna lämnade Östtimor, kommittén för utrikes relationer, försvar och handel att påbörja en undersökning av relationerna mellan Östtimor och Australien. Den omfattar de bilaterala relationerna på parlamentarisk och regeringsnivå, bistånd och ekonomiska frågor, kulturella och vetenskapliga relationer, folkliga band på lokal nivå, försvarssamarbete samt regional säkerhet. Undersökningen, som är den första sedan en senatsutfrågning i december 2000 fastslog att 120.000-200.000 människor hade dödats under Indonesiens ockupation 1975-1999, har en optimistisk syn på framtiden men det finns de som fruktar att den kan ignorera det förgångna. Människor har rätt att få reda på vad som hände med deras anhöriga under ockupationen.

När United Nations Integrated Mission in Timor-Leste lämnade landet i december 2012, avslutades även 60 icke klara undersökningar av allvarliga människorättsbrott. Det är bara det senaste bakslaget i försöken att efter 1999 års folkomröstning undersöka övergreppen mot de mänskliga rättigheterna och ställa de ansvariga inför rätta. En allmänt accepterad uppskattning av antalet dödade under den indonesiska ockupationen är 180.000 av ursprungligen ca 650.000 människor. Proportionellt sett är det den högsta dödssiffran efter förintelsen. Mellan den 20 augusti och 12 oktober 1999 beräknas 1.400 människor ha dödats, 400.000 ha mist sina hem eller tvångsflyttats till Västtimor och 60-80% av all offentlig och privat egendom ha förstörts. En ad-hoc människorättsdomstol i Indonesien åtalade 18 personer för krigsförbrytelser, men frikände alla. År 2005, då en FN-kommission uppmanade FN:s säker-

hetsråd att upprätta en ad-hoc internationell domstol för att åtala de ansvariga för våldet, ändrade Indonesien och Östtimor sin inställning i frågan från att ha fokuserat på åtal till att betona försoning. De upprättade en sannings- och försoningskommission med mandat att undersöka begångna brott och bevilja amnesti men inte att åtala de ansvariga.

Trots de ouppklarade frågorna som hänger samman med Indonesiens ockupation av Östtimor och Australiens delaktighet i många av de människorättsbrott som då begicks, har undersökningen en optimistisk syn på exploateringen av olje- och naturgasstillgångarna i Timor-havet, livsmedelsbistånd och utbyte av arbetare. Endast ett fåtal av de 72 föredragningarna i kommittén för utrikes relationer, försvar och handel gällde utredningar av människorättsbrott. Inga berörda människor var inbjudna för att vittna i utfrågningarna.

Arbete har i Australien gjorts även på icke-regeringsnivå för att offren för den indonesiska ockupationen ska få vittna, däribland Living Memory Project lett av journalisten Jill Jolliffe. Projektet, vars resultat är avsedda att spridas både inom Östtimor och i omvärlden, inkluderade 52 intervjuer som gav skakande vittnesmål. Ändå gör regeringarna i Östtimor och Australien lite för att erkänna behovet av att minnas det förgångna utan har ett intresse av att gå framåt. Därmed omintetgörs möjligheterna till rättvisa för offren och deras familjer.

Gabriel Jonsson

Källa: Jess O'Callaghan, "Timor-Leste and Australia – Moving forward by acknowledging the past," Right Now, 1/8 2013.